

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen

STVA23
VT2026
Handledare: Mikael Sundström

Tolvdagarskriget och realismen

Ett perspektiv på Israels anledningar att gå i krig

Philip Anderstedt, Valdemar Sfeir

Abstract

Konflikten mellan Israel och Iran eskalerade i juni 2025 till ett krig som i efterhand benämns Tolvdagarskriget. Studien förklarar Israels uttalade motiveringar till påbörjandet av konflikten utifrån de realistiska tänkarna Morgenthau, Mearsheimer och Waltz. Respektive tänkare utgår från en dimension; makt, säkerhet och överlevnad. Det är en kvalitativ teoritillämpande fallstudie, som utifrån tänkarnas egna skrifter och tidigare forskning skapar ett teoretiskt ramverk som tillämpas på Tolvdagarskriget. Ramverket kan även tillämpas på andra konflikter i framtida studier. Arbetets syfte är inte att rättfärdiga realismen som ensam förklaringsmodell till konflikten, istället tillämpas teorin på Israels offentligt uttalade motiveringar. Respektive tänkares teorier används inte i sin helhet, relevanta delar har valts ut baserat på ovan nämnda dimensioner.

Nyckelord: Israel, Iran, realism, konflikt, Tolvdagarskriget

Antal ord: 7999

1 Inledning.....	3
1.1 Syfte och frågeställning.....	3
1.2 Teori.....	4
1.3 Tidigare forskning.....	5
2 Metod och material.....	7
2.1 Metod.....	7
2.2 Material.....	9
3 Teoretiskt ramverk.....	12
I detta kapitel redovisas de tre utvalda tänkarnas teorier utifrån respektive dimension:	
Morgenthau och makt, Mearsheimer och säkerhet samt Waltz och överlevnad.....	12
3.1 Morgenthau och makt.....	12
3.2 Mearsheimer och säkerhet.....	14
3.3 Waltz och överlevnad.....	16
4 Empirisk bakgrund.....	19
4.1 Tal 1, 13 juni 2025.....	19
4.2 Tal 2, 14 juni 2025.....	20
4.3 Tal 3, 24 juni 2025.....	21
5 Analys.....	22
5.1 Analys utifrån Morgenthau.....	22
5.2 Analys utifrån Mearsheimer.....	23
5.3 Analys utifrån Waltz.....	25
5.4 Sammanfattning av analys.....	26
6 Diskussion.....	28
8 Referensförteckning.....	32
9 Bilagor.....	34
Tal 1: “Statement by PM Netanyahu”.....	34
Tal 2: “Statement by PM Netanyahu”.....	37
Tal 3: “Statement by PM Netanyahu”.....	39

1 Inledning

En återkommande sägning är att den moderna staten Israel föddes in i krig. Från dess grundande 1948 fram till idag har landet pendlat mellan låg- och högintensiv krigföring med ett eller flera grannländer samtidigt. De senaste decennierna har deras krig blivit allt mer kontroversiella och med mindre tydliga mål. Till skillnad från andra internationella konflikter, som Kuwait 1990 eller Ukraina 2022, ses inte Israel lika enhälligt som ett land som agerar i självförsvar. Istället ser många en anfallande part.

Mellan 13-24 juni 2025 utkämpades ett krig mellan Israel och Iran. Det började med att Israel gick till anfall under operationsnamnet *Rising Lion* och nedkämpade iranska kärnanläggningar samt högt uppsatta statstjänstemän med flyganfall (SVT Nyheter, 2025a). Iran svarade med massiva raket- och drönanfall mot Israel (Sveriges Radio, 2025). Mot slutet deltog även USA i operationen och bombade iranska kärnanläggningar. En vapenvila mellan parterna undertecknades 25 juni (SVT Nyheter, 2025b).

Detta arbete har som mål att tillämpa olika teoretiska inriktningar inom realismen i syfte att förklara uttalade motiveringar bakom Israels militära kampanj mot Iran i juni 2025. Av avgränsningsskäl berörs enbart denna konflikt, även om det går att rama in Israel i dess konfliktfyllda kontext; med krig i Gaza och Västbanken, intervention i Libanon och en allt mer laddad relation med omvärlden.

1.1 Syfte och frågeställning

Övergripande syfte är att undersöka Israels offentligt uttalade motiveringar till varför man anföll Iran under juni 2025 utifrån utvalda tänkare inom realismen. Konflikten som undersöks benämns "Tolvdagarskriget" i studien, vilket är den vedertagna termen. Vår frågeställning är följande:

- Hur kan realismen utifrån utvalda tänkare tillämpas för att förklara Israels offentligt uttalade motiveringar att attackera Iran under Tolvdagarskriget 2025?

1.2 Teori

Studien har realismen som teoretisk utgångspunkt för att analysera Israels uttalade motiveringar till attackerna mot Iran under Tolvdagarskriget 2025. Realismen är en av de etablerade teoribildningarna inom internationella relationer. Den utgår från att internationell politik präglas av konkurrens mellan stater i ett anarkiskt system, där ingen överordnad makt kan garantera samtliga länders säkerhet och stabilitet. Staten är den centrala aktören, och frågor om makt, säkerhet och överlevnad har avgörande betydelse.

Det analytiska ramverket grundas på följande tre realistiska tänkare: Hans Morgenthau, John Mearsheimer och Kenneth Waltz. Dessa representerar olika inriktningar inom samma teoretiska paraplybegrepp. Respektive tänkare tillämpas på följande begrepp: makt, säkerhet och överlevnad. Samtliga tänkare berör alla tre begrepp, men i syfte att avgränsa studien tillskrivs en tänkare enbart en dimension. Det teoretiska ramverket används för att undersöka hur Israels motiveringar till attackerna mot Iran kan förstås utifrån valda dimensioner.

Syftet är inte att redogöra för respektive teori i sin helhet, utan att använda relevanta delar utifrån valda dimensioner av tänkarnas resonemang för att skapa ett tydligt analytiskt ramverk. Genom denna avgränsning blir det möjligt att undersöka hur väl realismens centrala antaganden kan förklara Israels offentligt uttalade motiveringar till konflikten med Iran.

1.3 Tidigare forskning

Realismen är en av de dominerande teorierna inom internationella relationer, särskilt när det gäller staters agerande utifrån säkerhet och makt. Att tillämpa teorin mot ett verkligt studieobjekt är en naturlig del av forskningen då det möjliggör en bedömning av teorins förklaringsvärde och relevans. Genom att undersöka hur realismen och andra teorier förklarar exempelvis verkliga konflikter och relationer går det att jämföra dem och deras eventuella styrkor och svagheter. Realismen går att tillämpa i olika typer av sammanhang inom internationella relationer. Både krig och fred kan förklaras utifrån teorin och den går att applicera på såväl nutida som historiska händelser.

Lieber redogör i sin artikel "The New History of World War I and What It Means for International Relations Theory" (2007) för hur realism kan användas som ett analytiskt redskap för att tolka Första världskriget. Han menar att kriget bör förstås som ett resultat av maktambitioner och strategiska val, snarare än ett tragiskt misstag. Han hävdar att Tyskland medvetet provocerade fram kriget i syfte att maximera sin makt och därmed sin säkerhet, i linje med Mearsheimers teori. Samtidigt kritiserar Lieber defensiv realism och dess förklaringar till krigets utbrott. Artikeln är ett exempel på hur olika inriktningar inom realismen har olika förklaringsvärde beroende på konflikt och perspektiv.

Under 2020-talet har Rysslands invasion av Ukraina varit särskilt aktuell inom forskningsområdet. Mearsheimer har själv förklarat orsakerna bakom kriget i sin artikel "The causes and consequences of the Ukraine war" (2022). Även andra har tillämpat hans teori, liksom andra skolor inom realismen, för att förstå konflikten. Ett sådant exempel är artikeln "Mearsheimer, realism and the Ukraine war" (Dawson & Smith, 2022) som undersöker hur offensiv, klassisk och strukturell realism förklarar Ukrainakriget.

Artikeln "Realism in international relations, from classicism to current affairs in the Putin–Trump era" (Călin 2025) skriver om hur realismens grundantaganden fortsatt stämmer under 2020-talet. Hon skriver att det internationella systemet fortsatt är anarkiskt, stater är de viktigaste aktörerna och agerar utifrån egenintresse. Studien konstaterar även att makt, säkerhet och överlevnad alltså är centralt för världens länder. Artikeln beskriver hur mellanstatliga

konflikter fortsätter att uppstå och hur realismen effektivt kan förklara exempelvis Rysslands invasion av Ukraina 2022 och delar av Israels svar på 7 oktober-attackerna. Utifrån Călin är realismen aktuell och användbar för att förklara händelser i modern tid.

När denna studie genomförs finns fåtal undersökningar som tillämpat teorier gentemot Israels utrikespolitik under 2020-talet. Hilal och Pant (2026) undersöker andra länders agerande i förhållande till Israels krigföring i Gaza sedan 7 oktober-attackerna 2023 utifrån realism och konstruktivism. De har inte som ambition att förklara enbart Israels handlande. Även om den behandlar och till viss del prövar realismen i närtid är den begränsad till enbart krigföringen i Gaza och undersöker inte Israels anfall mot Libanon eller Iran.

Genom att undersöka hur realismen kan tillämpas och förklara offentliga motiveringarna bakom Tolvdagarskriget placeras teorin i ett nytt sammanhang där den tidigare inte har tillämpats. I tidigare nämnda studier har Morgenthau, Mearsheimer och Waltz varit centrala i konceptualiseringen av realismen. Det är därför vår avsikt att efterlikna dessa och möjliggöra fortsatt forskning och jämförelse av studier.

2 Metod och material

I denna del motiveras och diskuteras studiens metod och material. Valet av metod avhandlas utifrån studiens tillvägagångssätt och dess metodologiska styrkor och svagheter. Materialvalet diskuteras utifrån dess relevans, omfattning och användbarhet i relation till studiens syfte och frågeställning.

2.1 Metod

Denna studie genomförs som en kvalitativ teoritillämpande fallstudie med utgångspunkt i realism som teori inom internationella relationer. Syftet är att undersöka hur ett realistiskt perspektiv kan förklara Israels uttalade motiveringar bakom attackerna mot Iran under Tolvdagarskriget 2025. För att möjliggöra detta används ett teoretiskt ramverk grundat på tre realistiska tänkare: Hans Morgenthau, John Mearsheimer och Kenneth Waltz.

Valet av dessa teoretiska utgångspunkter grundar sig i att de representerar olika perspektiv inom realismtraditionen och tillsammans skapar ett ramverk som analyserar Israels uttalande anledningar till konflikten utifrån tre perspektiv: makt, säkerhet och överlevnad. Studien utgår från tänkarnas egna konceptualiseringar av dimensionerna, vilket redovisas i deras respektive avsnitt. I teoriavsnittet redogörs centrala delar av respektive tänkares resonemang som sedan ligger till grund för analysen. Den utgår alltså enbart från de delar av teorierna som presenteras i det teoretiska ramverket. Detta skapar transparens i undersökningen. Genom ett redovisat ramverk möjliggörs även framtida forskning som kan använda samma teoretiska grunder för att analysera andra konflikter.

Utifrån redovisad teori genomförs en analys av Israels uttalade motiveringar att anfälla Iran. Det empiriska materialet utgår från tre officiella uttalanden från Israels premiärminister Netanyahu. Inledningsvis kommer talen presenteras i kapitel 4, för att sedan analyseras i kapitel

5. Talen kommer att delas upp i olika delar för att möjliggöra en mer exakt hänvisning till vad talen berör i analysen. Genom detta tillvägagångssätt förenklas spårbarheten och det blir mer transparent gällande vad som analyseras.

Analysen syftar inte till att fastställa den objektiva sanningen bakom konfliktens orsaker, utan undersöker hur realismens förklaringsmodeller kan användas för att förstå Israels offentliga motiveringar till attackerna mot Iran. Av den anledningen behandlas inte realismens svagheter eller alternativa teoribildningar i någon större utsträckning inom ramen för analysen. Fokus ligger istället på hur väl de tre talen och de uttalade motiveringarna är i linje med realismen, utifrån det teoretiska ramverket.

En kvalitativ fallstudie lämpar sig väl för studiens syfte eftersom undersökningen fokuserar på en specifik konflikt under avgränsad tid och den går på djupet snarare än att jämföra flera olika konflikter med varandra. Genom att koncentrera studien till ett enskilt fall möjliggörs en mer detaljerad analys av hur realismens centrala antaganden kan tillämpas i praktiken. Samtidigt kan resultaten bidra till vidare forskning genom att det analytiska ramverket kan användas för att analysera andra mellanstatliga konflikter.

Studiens ambition är inte att dra universella slutsatser om alla mellanstatliga konflikter. Däremot kan det analytiska ramverket användas för att tolka och analysera andra konflikter där frågor om makt, säkerhet och överlevnad står i centrum. Att studien bygger på etablerade teoretiska utgångspunkter inom den realistiska traditionen stärker möjligheten att använda ramverket i andra sammanhang.

Analysen är nära kopplad till det teoretiska ramverket och dess centrala begrepp. Syftet är inte att mäta Israels agerande på kvantitativt vis eller avgöra i vilken grad som landet agerat realistiskt, utan att undersöka hur realismens kan användas för att förklara Israels uttalade motiveringar till konflikten. Analysen fokuserar därmed på att tolka empirin utifrån realismens centrala antaganden om makt, säkerhet och överlevnad.

Studiens metod, material och teoretiska utgångspunkter redovisas transparent. De teoretiska begreppen används konsekvent genom hela analysen och kopplas löpande till det empiriska materialet. Samtidigt finns det begränsningar eftersom studien bygger på tolkningar av

både politiska uttalanden samt teoretiska texter. Andra tolkningar kan tänkas uppstå utifrån samma material.

2.2 Material

Det finns flera olika anledningar till varför studien utgår ifrån Mearsheimer, Morgenthau och Waltz teoribildning inom realismen. För det första så tillhör de tre olika inriktningar av realismen. Morgenthau förknippas med klassisk realism medan Mearsheimer ingår i offensiv realism och Waltz strukturell realism (Mearsheimer 2014, s. 19). Analysen utgår sedan från olika aspekter av realismen: antingen från makt, säkerhet eller överlevnad. Det faktum att undersökningen grundas på olika realistiska inriktningar och utifrån olika aspekter gör att den får flera olika förklaringsmodeller till Israels anfall, på så sätt undviker man ett ensidigt perspektiv. Det leder till att studien på ett mer trovärdigt och omfattande sätt kan förklara konflikten utifrån olika aspekter av realismen snarare än utifrån enbart en tänkare och dimension.

Morgenthau, Mearsheimer och Waltz är framstående tänkare inom realismen och är ledande inom deras respektive inriktning. Att det teoretiska ramverket utgörs av deras verk blir därför naturligt då de effektivt företräder deras olika teoretiska perspektiv, vilket är syftet. Andra tänkare inom deras inriktningar används inte i studien då det ofta finns vissa meningsskiljaktigheter dem emellan, även om de på ett övergripande plan är överens. Genom att exempelvis bara utgå från Morgenthau inom klassisk realism blir det teoretiska ramverket tydligare än om flera andra tänkare som tillhör samma perspektiv ingår.

Grunden som används för att beskriva respektive teori är enbart deras egna verk där det primära fokuset är att förklara deras syn på internationella relationer och konflikter. Utom böcker används enstaka artiklar. Då materialet skrivits av tänkarna själva är det en primärkälla. Syftet med att endast utgå från dessa är att få en så tydlig och direkt förståelse av tänkarnas resonemang utan tolkning av utomstående.

Förutom de tre olika teoritraditionerna inom realism som studien utgår ifrån finns andra inriktningar att tillgå. Exempelvis neoklassisk realism som ser till statens struktur inrikes och hur ledarskiktets tolkningar av situationer har stor påverkan. Om detta skriver Rose i "Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy" (1998). En annan inriktning inom realism är defensiv realism, vilken Waltz delvis tillskrivs. Denna betonar att stater främst söker säkerhet snarare än maktmaximering, och att deras agerande därför ofta är återhållsamt och situationsberoende. I Robert Jervis "Cooperation under the Security Dilemma" (1978) framhålls att stater inte automatiskt bör anta att andra aktörer har offensiva intentioner, utan att konflikter ofta kan undvikas under vissa strukturella förutsättningar.

Anledningen till att studien utgår från Morgenthau, Mearsheimer och Waltz samt deras respektive teorier är att dessa har använts i störst utsträckning i tidigare studier som denna undersökning syftar till att efterlikna. Även om andra perspektiv är av intresse att förstå motiveringarna i fråga behöver ett urval av inriktningar göras, de som valdes ansågs ha störst inomvetenskaplig relevans. Genom att använda de teoretiska inriktningar som är aktuella inom forskningsområdet möjliggörs jämförelser med tidigare studier samt underlättar för fortsatt forskning med samma teoretiska ramverk.

Studien utgår ifrån dimensionerna makt, säkerhet och överlevnad. Dessa valdes då de omfattar centrala och betydelsefulla faktorer som påverkar hur stater agerar enligt realismen. De fungerar även för att avgränsa tänkarnas annars breda teoretiska räckvidd. Att utgå ifrån tänkarnas teoribildning i sin helhet är önskvärt men inte möjligt utifrån studiens förutsättningar.

Vilka aspekter de olika tänkarna utgår från i studien baseras på vad deras teoretiska inriktningar har som primärt fokus och behandlar. Däremot går det att tolka de tre tänkarna utifrån andra aspekter. Exempelvis går det att tolka Mearsheimer utifrån ett maktperspektiv då det även är centralt i hans teoribildning. Dock är säkerhet inte lika betydande hos Morgenthau och den dimensionen skulle inte ge en rättvis bild av teorins viktigaste och särskiljande påståenden. Att de tolkas utifrån valda aspekter möjliggör för att några av varje tänkares mest framträdande resonemang ingår i analysen.

Det empiriska materialet består av tre uttalanden av Israels premiärminister Benjamin Netanyahu i direkt anslutning till konflikten med Iran i juni 2025. Uttalandena är hämtade från Israels officiella regeringshemsida och benämns av dem som pressmeddelanden. Valet av just dessa uttalanden av en ensam aktör beror på att Netanyahu som regeringschef är den högste beslutsfattaren inom säkerhets- och utrikespolitik. Talen hålls dessutom i samband med konflikten, vilket gör materialet relevant för att undersöka hur Israel offentligt motiverade sina militära aktioner. Inom realismen ses stater som de viktigaste aktörerna – således är Netanyahu i egenskap av regeringschef en av statens viktigaste aktörer.

Det finns metodologiska begränsningar med att använda politiska tal som empiriskt material. Offentliga uttalanden kan vara väldigt annorlunda formulerade jämfört med hur diskussionerna inom regeringen varit. Netanyahu kan därför ha framställt konflikten på ett sätt som syftar till att legitimera Israels agerande, snarare än att ge en fullständig beskrivning av samtliga motiveringar bakom attackerna. Trots detta är talen relevanta för studiens syfte, eftersom undersökningen fokuserar på hur konflikten motiveras och förklaras offentligt utifrån ett realistiskt perspektiv.

3 Teoretiskt ramverk

I detta kapitel redovisas de tre utvalda tänkarnas teorier utifrån respektive dimension: Morgenthau och makt, Mearsheimer och säkerhet samt Waltz och överlevnad.

3.1 Morgenthau och makt

I detta avsnitt avhandlas Hans Morgenthaus centrala tankar utifrån ett maktperspektiv. Syftet är inte att redogöra för Morgenthaus teori som helhet utan enbart hans syn på makt.

Morgenthau menar att både internationell och inhemsk politik alltid präglas av strävan efter makt (1948, s. 13-15, 17, 21) (1951, s. 13). Han menar att det ligger i människans natur att vilja ha mer makt och att dominera (Morgenthau 1958, s. 5) (Morgenthau 1948, s. 17). Morgenthau konceptualiserar makt på följande sätt: "When we speak of power, we mean man's control over the minds and actions of other men. By political power we refer to the mutual relations of control among the holders of public authority and between the latter and the people at large." (Morgenthau 1948, s. 13). Alltså är makt en psykologisk relation mellan utövaren och den som det utövas mot. Morgenthau menar att makt kan ta sig i uttryck genom exempelvis hot och övertygelse (1948, s. 14). Han hävdar att ett lands mål i internationell politik kan vara allt från frihet, säkerhet, välbefinnande med mera. Oavsett så är medlet för att nå dessa mål makt (Morgenthau 1948, s. 13-15). Makt är också något som alltid är relativt. Ett land är inte i sig mäktigt eller svagt utan det beror på de länder som man jämför med (Morgenthau 1948, s. 122).

Internationell politik kännetecknas av stater som vill behålla, öka eller demonstrera makt (Morgenthau 1948, s. 21). Den som vill bevara makt vill upprätthålla status quo medan den som vill utöka sin makt präglas av ett imperialistiskt tänk. Nationer som demonstrerar makt har som

ambition att antingen bevara nuvarande maktposition eller förbättra den (Morgenthau 1948, s. 21).

Morgenthau menar att alla stater tvingas sträva efter större inflytande för att säkra sin egen överlevnad. Han skriver att det finns stater som egentligen inte har ett intresse av mer makt men som ändå blir tvungna att göra det för att kunna skydda sig mot länder som aktivt försöker utöka sin kontroll och sitt inflytande (Morgenthau 1948, s. 17) (Morgenthau 1958, s. 7).

Morgenthau hävdar att man alltid ska döma nationers politik utifrån hur det bidrar till nationens makt. Exempelvis att man inte ska bedöma handelspolitik gentemot ett annat land i ekonomiska termer utan snarare hur politiken bidrar till utökad makt. Genom att betrakta internationell politik uteslutande ur ett maktperspektiv kan åtgärder som vid första anblick framstår som ineffektiva utifrån andra utgångspunkter ändå anses legitima, förutsatt att de stärker nationens maktposition (Morgenthau 1948, s. 15).

I och med nationers ständiga strävan efter makt hamnar de stundtals i konflikt. Då strävan efter makt är inneboende hos människan är den en naturlig del av mänskligheten och därför är krig alltid återkommande (Morgenthau 1948, s. 129-133) (Morgenthau 1958, s. 4-5). Morgenthau hävdar att alla nationer genom historien antingen förbereder sig inför, är involverade i pågående eller återhämtar sig från krig (1948, s. 21).

Morgenthau skriver att det finns flera olika faktorer som påverkar ett lands position och makt på den internationella spelplanen. Han skriver om hur geografi, naturresurser, industriell kapacitet, befolkning, nationens karaktär och moral och landets kvalitet på diplomatin påverkar (Morgenthau 1948, s. 80-108). Däremot skriver han att den absolut viktigaste faktorn är militär beredskap (Morgenthau 1948, s. 88-91). Hotet om effektivt militärt våld, och i vissa fall krig, är en central faktor för staters inflytande. Det skapar en viktig grund för hur länder kan agera i internationella relationer. Om en stat kan hota med trovärdiga repressalier och har förmåga att använda militära medel framstår dess utrikespolitik som trovärdig och betydelsefull (Morgenthau 1948, s. 13). Morgenthau skriver att detta blir uppenbart vid ett krig, då går det inte att försvara sig med annat än sin militärmakt och om man inte har någon sådan går nationen under (1948, s. 14).

Det politiska målet med militära operationer behöver inte vara att ta över territorium eller utplåna motståndarens militär. Målet kan även vara att tvinga motståndaren att ge efter ens egen vilja eller demonstrera landets militära kapacitet i syfte att avskräcka andra länder från att anfalla (Morgenthau 1948, s. 14-15).

3.2 Mearsheimer och säkerhet

I detta avsnitt redovisas John Mearsheimers centrala tankar utifrån säkerhet. Avsikten är inte att sammanfatta och återge Mearsheimers offensiva realism i sin helhet utan enbart relevanta delar utifrån säkerhetsaspekter.

Inledningsvis så gör Mearsheimer flera antaganden om internationell politik som ligger till grund för hans teori om offensiv realism. För det första så menar han att det internationella systemet är anarkiskt och konstaterar att det inte finns någon överordnad auktoritet som kan komma till ett attackerat lands undsättning. Det andra antagandet är att så länge länder har kapacitet att skada och utplåna varandra så utgör andra stater ett hot (Mearsheimer 2014, s. 30-32). För det tredje så kan en nation aldrig säkert veta andra nationers intentioner. Därför kan länder aldrig utesluta att en annan stat blir aggressiv och utgör ett potentiellt hot. Det fjärde antagandet är att nationens främsta mål är säkerhet och överlevnad. Han definierar det mer specifikt som att behålla sin territoriella integritet och självbestämmande. Staten kan vilja ha mer välstånd, säkra mänskliga rättigheter eller sprida sin ideologi som prioriterade mål men i avgörande lägen är det alltid statens egen säkerhet som ges företräde (Mearsheimer 2014, s. 31, 46-48, 53-54). Det femte och sista antagandet är att stater är rationella aktörer som tänker logiskt för att överleva (Mearsheimer 2014, s. 32).

Staters främsta mål är säkerhet i en värld där ingen skyddar länder från varandra. Länder tenderar att se sig själva som ensamma och sårbara, således strävar man alltid efter mer säkerhet genom att tillskansa mer makt (Mearsheimer 2014, s. 21,33). Mearsheimer menar att stater inte kan vara beroende av andra för sin egen säkerhet och att ett tredje land vid en konflikt enbart

kommer att intervensera om det ligger i deras intresse, vilket man aldrig kan veta säkert (2014, s. 32-33). Som följd kommer varje land sträva efter att få mer makt om en sådan möjlighet uppstår för att säkra sin fortsatta överlevnad (Mearsheimer 2014, s. 21). Denna ambition tar sig i uttryck på ett aggressivt sätt där länder aktivt agerar för att få mer makt. Mearsheimer ser det internationella maktspelet som ett nollsummespel där två stater inte kan bli säkrare samtidigt utan den enes säkerhet blir den andres hot (2014, s. 34).

Mearsheimer hävdar att länder agerar offensivt på grund av hur det internationella systemet är uppbyggt, och inte som en följd av människans inneboende instinkter (2014, s. 21, 53-54). Han menar att stater agerar aggressivt gentemot andra enbart för att de vill säkra sin egen överlevnad snarare än att utöva grundlös dominans (Mearsheimer 2014, s. 3, 34).

Mearsheimer menar att staters aggressiva beteenden som utmynnar i benägenheten att anfälla varandra grundar sig på rädsla. Denna rädsla kommer från att andra länder har offensiva vapen som man aldrig vet om de kommer att användas mot en själv och därför utgör de ett säkerhetshot (Mearsheimer 2014, s. 42-43). Han skriver att desto större rädslan är, desto större är risken för att ett krig bryter ut.

Offensiv realism menar att krig är huvudstrategin för att få mer makt gentemot sina internationella rivaler. Krig och erövring kan kraftigt förbättra en stats maktposition och det är därför som Mearsheimer menar att ett lands makt till stor del beror på dess militära kapacitet (2014, s. 56, 138, 147).

Trots att stater vill agera offensivt finns det olika faktorer som begränsar och får dem att agera på annorlunda sätt. Ett land kommer att handla för att undvika konflikt om exempelvis rivalen har starkare militärmakt och om staten anser att kostnaden för ett krig blir för hög relativt vad den har att vinna på det (Mearsheimer 2014, s. 37). Mearsheimer poängterar att stater är rationella och fattar logiska beslut. Han skriver också att anarki och rädsla, som är grundorsaken till konflikt, råder ständigt men trots det är det inte alltid krig.

Samtidigt som Mearsheimer menar att stater agerar rationellt så medger han att konflikter ofta inleds på ofullständig information och därför sker felaktiga kalkyler om ens egen och motståndarens militära kapacitet. Nationer vill framstå som starkare än vad de egentligen är i avskräckande syfte. Det leder till att det blir svårt att uppskatta deras faktiska förmåga. Dessutom är det alltid svårt att förutse hur en konflikt kommer att utvecklas på förhand (Mearsheimer 2014, s. 38).

Säkerhetsdilemmat, som innebär att när en stat gör något för att öka sin säkerhet så minskar andras staters säkerhet, menar Mearsheimer nästintill sammanfattar huvudpoängen inom offensiv realism (2014, s. 35-36). Säkerhetsdilemmat får stater att agera offensivt genom att de utökar sin militära kapacitet för att inte ligga i underläge jämfört andra länder som gör och resonerar på samma sätt. Mearsheimer hävdar att så länge som det internationella systemet är anarkiskt kommer säkerhetsdilemmat fortsatt råda och offensiv utrikespolitik att löna sig (Mearsheimer 2014, s. 35-36).

3.3 Waltz och överlevnad

I detta avsnitt redovisas Kenneth Waltz centrala tankar om överlevnad. Likt de två ovan avhandlade tänkarna är det inte hans teorier i sin helhet som avhandlas, utan endast det som är kopplat till överlevnad.

Enligt Waltz präglas det internationella systemet av anarki (Waltz 1979, s. 91), vilket innebär att det saknas en överordnad auktoritet på överstatlig nivå som kan garantera säkerhet och stabilitet. Eftersom överlevnad inte kan garanteras av någon annan stat uppstår vad Waltz kallar "self-help-system" (Waltz 1979, s. 111). Det innebär att stater i så stor grad som möjligt bör förlita sig på sig själva, både i den ekonomiska och militära domänen. De måste säkerställa sin egen överlevnad. Waltz skriver: "Survival is a prerequisite to achieving any goals that states may have" (Waltz 1979, s. 91).

Med självgående stater som enbart ser till sina egna intressen följer också potentiella konflikter med andra stater. Att en stats intressen främjas kan leda till att en annan stats intressen tar skada, alternativt att de uppfattar något som ett hot. Till exempel kan ett land rusta upp för att främja sin egen säkerhet, men det kan uppfattas av grannstaterna som ett hot mot deras intressen. Detta leder till säkerhetsdilemmat – en stats aktioner för att öka sin säkerhet kan uppfattas som ett hot för andra (Waltz 1979, s.118).

En skillnad gentemot Morgenthau är att Waltz inte ser staters agerande som en reflektion av människans natur eller maktbegär. Hade det varit så skulle: “The evilness of men [...] lead to war; individual goodness, if it could be universalized, would mean peace” (Waltz 1959, s.202). Istället menar han att det är det internationella systemets struktur som tvingar stater att prioritera sin överlevnad, och att det blir det enda rationella. Även stater som inte eftersträvar dominans måste anpassa sig till systemets villkor eftersom deras egen säkerhet inte kan garanteras av någon annan stat eller aktör (Waltz 1979, s.88).

Vad innebär då överlevnad rent konkret, enligt Waltz? Det är att landet bibehåller sin territoriella integritet och politiska självständighet – att det kan fortsätta existera som en självständig politisk enhet (Waltz 1979, s.92). Statens överlevnad innebär att den inte ska kunna erövrats, domineras eller på andra sätt försvagas, utan ska kunna agera självständigt på den internationella arenan.

Även makt har en något annorlunda betydelse än Morgenthau. Makt är inte ett mål i sig, utan ett medel för att trygga säkerhet och överlevnad. Således söker inte stater makt för sakens skull, eller i syfte att maximera sitt inflytande. De söker istället makt för att tillräckligt kunna skydda sin position i systemet. Om en stat blir alltför mäktig kan det riskera att få oönskade motreaktioner hos andra stater. Istället eftersträvas en maktbalans (Waltz 1959, s.118).

Internationell politik präglas av att stater ständigt måste anpassa sig till förändringar i maktfördelningen mellan olika aktörer. Om en stat upplever att en annan stat växer sig för stark kommer den antingen förstärka sin egen kapacitet, eller söka allianser för att återställa balansen

(Waltz 1979, s.128). Maktbalans blir således inte ett resultat av aggressiva staters ambitioner, utan av försöken att garantera överlevnad.

Krig uppstår inte till följd av människans natur eller maktbegär. Det är snarare en konsekvens av det internationella systemets anarki, där stater aldrig fullt ut kan lita på varandras intentioner (Waltz 1979, s.126). Osäkerheten i systemet gör att stater tvingas ha militär beredskap som kan garantera deras överlevnad, vilket leder till ovan nämnda säkerhetsdilemma.

Militär förmåga har en central betydelse enligt Waltz då det utgör den yttersta garantin för statens överlevnad. En stats existens kan i längden inte bero på internationella regler eller andra staters välvilja, utan på dess egen förmåga att försvara sig (Waltz 1979, s.111). Samtidigt menar Waltz att överdriven upprustning kan vara kontraproduktiv eftersom det riskerar att provocera fram en ny maktbalans av andra stater. Därför menar han att internationell politik oftare präglas av försiktighet snarare än konstant expansion.

4 Empirisk bakgrund

I detta avsnitt kommer tre officiella uttalanden från Israels premiärminister Netanyahu att presenteras. Talen återges inte i sin helhet utan har sammanställts utifrån relevans för studiens syfte. Tal 1 är från krigets inledning (13 juni 2025), Tal 2 är under kriget (14 juni 2025) och Tal 3 i samband med krigsslutet (24 juni 2025). Dessa delas in i olika delar för att möjliggöra precisa referenser till uttalandena i analysen. De fullständiga talen finns i bilagan i kapitel 9.

4.1 Tal 1, 13 juni 2025

Den 13 juni 2025 framförde Israels premiärminister Netanyahu ett officiellt uttalande under det inledande skedet av Tolvdagarskriget. Samtliga citat och påståenden är hämtade från Prime Minister's Office (2025).

Tal 1, del 1: Samma dag som kriget inleddes höll premiärminister Benjamin Netanyahu ett tal på engelska, där han pratade om de strategiska målen och varför de anföll. Det första han säger är att Operation Rising Lion inletts, vars syfte är att: “roll back the Iranian threat to Israel’s very survival”. Målet är alltså att avvärja det iranska hotet.

Tal 1, del 2: Det konkreta hotet som den iranska regimen består av potentiella kärnvapenattacker, som han menar är en: “clear and present danger to Israel’s very survival”. Regimen i Iran har: “openly called for Israel's destruction”.

Tal 1, del 3: Israel agerar preventivt mot hotet Iran anses utgöra: “We will not let the world's most dangerous regime get the world's most dangerous weapons”. Vidare säger han: “This

operation will continue for as many days it takes to remove this threat”. Israels anfall är ett förebyggande sådant som syftar till att förhindra framtida hot mot landet, enligt Netanyahu.

4.2 Tal 2, 14 juni 2025

Den 14 juni 2025 gjorde Israels premiärminister Netanyahu ett officiellt uttalande där han kommenterade landets och USA:s anfall mot Iran. Samtliga citat och påståenden är hämtade från Ministry of Foreign Affairs (2025a).

Tal 2, del 1: I uttalandet så poängterade Netanyahu vikten av att Iran inte kan tillåtas utveckla kärnvapen då det skulle kunna leda till Israels utplåning. Han säger: “...Iranian regime that wants to build atomic bombs to destroy us...” . Alltså utgör Irans eventuella anskaffning av kärnvapen ett existentiellt hot för Israel, enligt premiärministern.

Tal 2, del 2: Netanyahu menar att Israel anfaller Iran i förebyggande försvarssyfte, han säger: “Israel is defending freedom in the Middle East and beyond”. Att anfallen sker i försvarssyfte är något som han återkommande framhäver i uttalandet.

Tal 2, del 3: För att avvärja det allvarliga säkerhetshot som iranska kärnvapen skulle utgöra använder Israel militärt våld för att exempelvis eliminera individer i Irans militärledning och forskare som leder utvecklandet av kärnvapen. Netanyahu säger: “We've taken out their senior military leadership. We've taken out their senior technologists who are leading the race to build atomic weapons that would threaten us...”.

Tal 2, del 4: Netanyahu passar även på att hylla USA:s president Donald Trump och kallar honom för: “an extraordinary friend to the Jewish state”. Netanyahu poängterar i slutet av uttalandet hur Israel haft tydligt stöd av USA i anfallen.

4.3 Tal 3, 24 juni 2025

Den 24 juni 2025 framförde Israels premiärminister Netanyahu ett officiellt uttalande där han kommenterade det då avslutade Tolvdagarskriget med Iran. Samtliga citat och påståenden är hämtade från Ministry of Foreign Affairs (2025b).

Tal 3, del 1: Netanyahu menar att Israel uppnått sina målsättningar med deras anfall mot Iran som utfördes tillsammans med USA. Han säger: “We removed two existential threats: The threat of annihilation by nuclear weapons and the threat of annihilation by 20,000 ballistic missiles. Had we not acted now, the State of Israel would have soon faced the danger of annihilation”. Om man inte hade anfallit dessa verksamheter nu hävdar Netanyahu alltså att Israel inom en snar framtid riskerat landets undergång.

Tal 3, del 2: I konflikten har Israel dödat flera högt uppsatta personer inom Irans ledning: “We eliminated hundreds of regime operatives in a crushing attack”. Även olika anläggningar: “We destroyed Iran's industry for producing ballistic missiles [and] dozens of installations of the Iranian nuclear program, including laboratories and factories for producing centrifuges”.

Tal 3, del 3: I uttalandet poängterar Netanyahu att Iran aldrig kommer att tillåtas inneha kärnvapen och att Israel inte räds att återuppta anfallen om det krävs. Han menar att man är nöjd med den operation som genomförts, men att man inte ser det som att hotet från Iran är helt undanröjt. Han säger: “And if anyone in Iran tries to rebuild this project – we will act with the same determination and the same force to cut off any such attempt”.

Tal 3, del 4: Netanyahu tackar USA och president Trump för sitt omfattande och avgörande stöd i konflikten. Han beskriver Trump som den amerikanska president som varit mest vänligt inställd gentemot Israel. Netanyahu säger: “Our friend, President Trump, stood alongside us in an unprecedented manner”.

5 Analys

Syftet med analysen är att förklara premiärminister Netanyahus motiveringar utifrån presenterat teoretiskt ramverk och det empiriska materialet. Respektive tänkare kommer att redovisas separat utifrån utvald dimension. Genomgående i analysen kommer hänvisningar att göras till Netanyahus uttalanden.

5.1 Analys utifrån Morgenthau

I detta avsnitt kommer relevanta delar av Netanyahus tal att analyseras utifrån Morgenthaus presenterade teori med fokus på makt.

I Netanyahus tal om Israels anfall mot Iran nämns eller antyds inte utökad makt som ett mål i sig för aktionerna. Det är däremot inget hinder för att ändå analysera dem utifrån maktperspektivet. Morgenthau menar att man alltid bör granska och förstå ett lands handlande internationellt utifrån hur det påverkar landets maktposition och det är vad detta avsnitt syftar till att göra.

Utifrån Morgenthau motiveras Israels anfall mot Iran av att utöva makt över dem och kunna kontrollera hur Iran agerar i framtiden. Genom detta kan Israel tvinga Iran att inte utveckla kärnvapen och begränsa deras militära kapacitet. Att Israel använder militärt våld (Tal 2, del 3; Tal 3, del 2) för att utöva makt och kunna kontrollera Iran är utifrån Morgenthau naturligt då ett lands militära kapacitet är dess främsta verktyg vad gäller makt.

Användandet av militära operationer för att genomdriva det egna landets vilja menar Morgenthau ofta är fallet vid konflikter. Att få Iran att gå med på Israels krav på att inte utveckla kärnvapen är ett exempel på detta. Det tar sig uttryck då Netanyahu säger att målet är att avvärja det iranska kärnvapenhotet (Tal 2, del 1). Vid konflikter behöver alltså inte målet nödvändigtvis

vara att ta över territorium eller utplåna en nations försvarsförmåga menar Morgenthau, vilket denna konflikt är ett exempel på.

Genom att anfalla Iran (Tal 1, del 3) menar Morgenthau att Israel demonstrerar sin makt som uttrycks genom militär kapacitet. Att demonstrera makt på detta sätt har en avskräckande effekt gällande framtida anfall mot landet, både från Iran och andra fientligt inställda länder. Baserat på Morgenthaus argument så bidrar användandet av militärt våld av Israel att framtida hot som de framför blir trovärdiga. Att ett land har förmåga att verkställa hoten leder till att dess utrikespolitiska ställningstaganden blir mer betydelsefulla. Det leder i förlängningen till att Israels maktposition på den internationella arenan ökar.

Ett exempel på hur Israel kan använda trovärdiga hot för att utöva makt gentemot Iran är när Netanyahu säger att man kommer anfalla Iran igen ifall det krävs för att förhindra dem från att utveckla kärnvapen (Tal 3, del 3). Till följd av tidigare anfall kommer Iran att ta detta hot på större allvar och eventuellt lägga ner sitt kärnvapenprogram. Detta är ett typiskt exempel på hur Israel använder militärmakt för att kontrollera Iran, utifrån Morgenthaus argumentation.

Det faktum att Israel och Iran befinner sig i en konflikt är utifrån Morgenthau inte konstigt eller unikt. Det är enligt honom naturligt att länder som strävar efter makt hamnar i konflikt, likt människor och samhällen gjort under hela historien. Konflikten visar också på hur militärmakt fortsatt är den faktor som främst avgör ett lands möjligheter att utöva makt gentemot andra.

5.2 Analys utifrån Mearsheimer

I detta avsnitt kommer relevanta delar av Netanyahus tal att analyseras utifrån Mearsheimers presenterade teori med särskilt fokus på säkerhetsaspekter.

Inledningsvis går det att konstatera att ett av Mearsheimers grundantaganden stämmer i konflikten. Ett annat lands offensiva vapen, tillsammans med att man aldrig säkert kan veta andra länders intentioner, gör att andra länder känner sig hotade. Att Iran innehar ett stort antal missiler

samt har anläggningar för att utveckla kärnvapen (Tal 3, del 1; Tal 3, del 2) leder till att Israel automatiskt känner sig hotat. Irans intention med dessa missiler behöver inte nödvändigtvis vara att anfälla Israel, och att de besitter potentiell utveckling för att utveckla kärnvapen betyder inte per automatik att de kommer göra detta. Det faktum att de disponerar över dessa möjligheter är dock enligt Mearsheimer tillräckligt för att de ska utgöra ett hot. Det upplevda hotet mynnade i detta fall till ett aggressivt agerande av Israel.

Utifrån Mearsheimer är den störst bidragande faktorn till denna konflikt Israels rädsla för Irans missiler men framförallt utvecklande av kärnvapen. Ifall Iran skulle förfoga över sådana vapen hade det kunnat leda till Israels utplåning (Tal 2, del 1), alltså hade det inneburit ett extremt säkerhetshot. Till följd av detta omfattande hot känner sig Israel än mer sårbara och rädda. Mearsheimer menar att desto större rädsla ett land känner, desto större är risken att de påbörjar en konflikt, vilket stämmer i denna situation.

Mearsheimer menar att konflikter i grunden uppstår som följd av den anarki som råder i det internationella systemet men att de inte slumpmässigt påbörjas. Han menar att stater är rationella aktörer som anfaller en annan stat när det exempelvis uppstår en fördelaktig möjlighet. Exempelvis när man är den starkare parten eller för att man känner sådan stor rädsla. I detta fall kan man utifrån Mearsheimer påstå att flera av dessa faktorer fick Israel att anfälla. Netanyahu säger att Donald Trumps stöd i denna konflikt varit avgörande (Tal 3, del 4; Tal 2, del 4). Baserat på Mearsheimers teori ledde USA:s aktiva hjälp till Israel att de hade ett omfattande övertag som resulterade i att de anföll Iran. Ifall maktförhållandena, som utgår från militärmakt, hade varit annorlunda och USA inte varit delaktigt är det inte lika troligt att en väpnad konflikt hade uppstått. Utifrån detta agerar Israel rationellt baserat på Mearsheimers teori.

Mearsheimer menar att huvudstrategin för att få en förbättrad maktposition och säkerhet är krig. Tolvdagarskriget är ett exempel på när aktivt militärt våld utövas i syfte att öka sin säkerhet (Tal 2, del 3). Alltså är det utifrån Mearsheimer rationellt att Israel påbörjar en väpnad konflikt för att avvärja ett existentiellt hot.

Sammanfattningsvis så visar denna konflikt på ett typiskt säkerhetsdilemma. Iran kan ha byggt upp sin militära förmåga i syfte att avskräcka Israel från anfall, alltså i säkerhetssyfte.

Däremot är Irans utökade säkerhet ett hot för Israel som i detta fall leder till att Israel agerar än mer offensivt och aggressivt i form av ett väpnat angrepp på Iran.

5.3 Analys utifrån Waltz

Stater är rationella aktörer i ett anarkiskt internationellt system. Men det yttersta målet är varken säkerhet eller makt, utan överlevnad. De två förstnämnda är endast medel för att nå målet, och Israel har agerat offensivt för att trygga sin överlevnad (Tal 1 del 3; Tal 2, del 2).

Ett återkommande tema i Netanyahus tal är att Israels väpnade aktioner syftar till att garantera den egna statens överlevnad (Tal 1, del 1). Detta går tydligt i linje med Waltz teori att överlevnad är överordnat säkerhet och makt. Det förklarar också varför Israel attackerat Iran mer än en gång: hotet blir återkommande existentiellt (Tal 1, del 2) och därmed vitalt att bekämpa.

Netanyahu nämner i sitt första tal hur syftet med Operation Rising Lion är att “roll back the Iranian threat” (Tal 1, del 1) vilket antyder att man i första hand inte vill rita om kartan, utan enbart begränsa det militära hotet från den iranska regimen. Alla åtgärder som tas handlar om att kväsa Irans möjlighet till våld mot andra stater, inte till att utplåna staten i sig och genomföra regimskifte. Ett exempel på detta är att operationen avslutades när man ansåg sig ha avvärjt de akuta hoten, i detta fall kärnvapen och ballistiska missiler (Tal 3, del 1). Det överensstämmer med Waltz idé att stater som befinner sig i krig syftar till att bekämpa ett hot i den mån att det inte längre utgör ett hot, man vill inte offra mer än nödvändigt.

Att operationen fortsätter så länge som hotet finns är också en tydlig signal om att Israel inte förlitar sig på att något annat land ska lösa konflikten åt dem. Trots att USA deltog som aktiv part i konflikten på Israels sida (Tal 2, del 4; Tal 3, del 4) så var Israel fortfarande parten med initiativet, då de inledde kriget. Landet har alltså visat att det fattar sina egna beslut och fokuserar på att stärka sin säkerhet på egen hand, även om man tar hjälp av sina allianser när det lämpar sig. Detta knyter an till Waltz tankar om att ett land alltid agerar utifrån egna intressen, och allianser är bara ett sätt att uppnå dessa.

Flera gånger i sina tal återkommer Netanyahu till ordet överlevnad, att alla militära kampanjer handlar om att trygga staten Israels existens. I detta fall handlar det om att Iran skulle kunna utplåna Israel med kärnvapen eller ballistiska missiler (Tal 1, del 2; Tal 2, del 1; Tal 3 del 1). Det gör att Iran lättare målas upp som ett existentiellt hot, de allra viktigaste att bemöta enligt Waltz.

5.4 Sammanfattning av analys

Analysen utifrån de olika tänkarna visar att Israels uttalade motiveringar gällande Tolvdagarskriget kan förklaras på olika sätt beroende på vilket realistiskt perspektiv som används. Även om det finns skillnader mellan Morgenthau, Mearsheimer och Waltz poängterar alla tre att militära resurser har en avgörande roll i en farlig internationell kontext. Samtliga teorier kan även tillämpas för att förklara Israels motiveringar som rationella.

Utifrån Morgenthau's förklaring till Israels motivering till konflikten är militärt våld ett sätt att utöva makt och på så vis påverka Iran och deras framtida handlande. Att demonstrera sin militära kapacitet på detta sätt bidrar enligt Morgenthau till att Israel får en utökad avskräckande effekt och kan i framtiden genomföra trovärdiga hot.

Mearsheimers analys till Israels motiveringar utgår från säkerhetsaspekter och förklarar landets agerande som en följd av ett upplevt existentiellt hot och varför Israel anföll nu. På grund av Netanyahus uttryckta rädsla för iranska kärnvapen menar Mearsheimer att Israel behöver agera aggressivt för att avvärja hotet. Utifrån teorin är det även rationellt att Israel anfaller med USA:s aktiva stöd i konflikten, vilket ger dem ett militärt övertag gentemot Iran. Analysen visar även på hur säkerhetsdilemmat kan appliceras på konflikten.

Enligt Waltz redovisade teori och dimension förklaras Israels motiveringar som ett uttryck för landets strävan att överleva. Netanyahus uttalade mål att avvärja det iranska kärnvapen- och missilhotet är i linje med Waltz tankar om att stater eftersträvar balans, inte nödvändigtvis

dominans. Att Israel avslutade operationen trots att de inte avsatt regimen eller ockuperat landet är i enlighet med detta.

Sammantaget kan samtliga tänkare användas för att förklara Netanyahus uttalade motiveringar till konflikten. Analyserna sker utifrån olika perspektiv och de fokuserar därför naturligt på olika aspekter av uttalandena. Som helhet visar analysen hur olika utgångspunkter inom realismen kan förklara motiveringarna bakom Israels anfall.

6 Diskussion

Utifrån analysen, som baseras på de tre utvalda tänkarna, går det att tolka och förklara Israels uttalade motiveringar väl. Däremot lyckas inte enbart en tänkare utifrån dennes perspektiv på ett heltäckande sätt förklara konfliktens motiveringar. Genom att utgå ifrån antingen makt, säkerhet eller överlevnad fokuserar analyserna naturligt på olika dimensioner av konflikten, vilket också var syftet med uppdelningen. Resultatet bör därför inte förstås som tre enskilda analyser av konflikten utan snarare som att de tillsammans kan förklara de uttalade motiveringarna till konflikten utifrån realismen.

De olika tänkarna och respektive teoribildning kan förklara olika delar av konflikten mer eller mindre effektivt. Utifrån Netanyahus tal, som i stor utsträckning anspelar på Israels rädsla för iranska kärnvapen, kan Mearsheimer och Waltz på ett effektivare sätt inkorporera rädsla i sin förklaring av konflikten än Morgenthau. Hans argumentation om makt handlar inte nödvändigtvis om maktkamp genom väpnad konflikt utan om hur länder agerar på den internationella arenan generellt. Däremot fungerar maktperspektivet likväl bra för att förklara bakgrunden och motiveringarna på längre sikt för konflikten.

Mearsheimers och Waltz utgår ifrån säkerhet respektive överlevnad i sin analys av konflikten. Dessa två dimensioner är däremot nära sammankopplade, eftersom en högre grad av säkerhet även ökar sannolikheten för överlevnad. Det leder till att Mearsheimer och Waltz stundtals för liknande resonemang i deras analyser. Det är däremot inte problematiskt utan naturligt då de analyserar samma konflikt utifrån liknande dimensioner och båda tillhör alltså realismen.

Säkerhet och överlevnad separeras och behandlas som enskilda aspekter då de representerar olika saker. Dessutom överensstämmer förbättrad säkerhet mer med Mearsheimer medan Waltz teori utgår från staters primära strävan att överleva. Mearsheimer menar att nationer alltid agerar för att förbättra deras säkerhet på ett aktivt och offensivt sätt. Waltz å andra sidan hävdar att staten agerar främst för att garantera sin överlevnad, vilket inte nödvändigtvis

innebär en ständigt förbättrad säkerhetsmässig position. Alltså menar Waltz att länder på ett annat sätt kan nöja sig med rådande läge. Uppdelningen mellan säkerhet och överlevnad är i linje med ambitionen att undersöka valda dimensioner djupgående. Ifall de hade slagits ihop hade inte det varit möjligt på samma sätt.

En till synes svaghet med studien är att den förlitar sig okritiskt till det som Netanyahu påstår i sina uttalanden. Även om det finns anledning till att tro att han överdriver och ljuger för att legitimera attackerna, så utgår undersökningen från att det han påstår är sant och att motiveringarna som anges är äkta. Det finns även risk för att detta är fallet med hans påståenden om Irans utveckling av kärnvapen, samt deras arsenal med ballistiska missiler. Om Netanyahu ljuger är det däremot inte avgörande för studiens relevans. Analysen utgår från Israels uttalade motiveringar och dessa framför Netanyahu effektivt. Om han ljuger om Irans faktiska militära kapacitet saknar det också betydelse, det är Israels uppfattningar och farhågor som är det avgörande inom realismen. Det faktum att Israel känner sig hotat av Iran och att de tror att Iran utvecklar kärnvapen är tillräckligt för att de anfaller. Detta är i linje med den analys som grundas på Mearsheimer och Waltz.

Under optimala förutsättningar hade studien inte baserats på offentliga uttalanden av premiärministern, utan på slutna intervjuer med honom. Med ett sådant material är det troligare att de faktiska motiveringarna bakom besluten uppges eftersom behovet av att legitimera och anpassa budskapet till en publik inte finns. Möjligheten till det är däremot obefintlig.

Eftersom studien genomförs i närtid till konflikten finns det begränsat med tidigare forskning att utgå ifrån. Detta innebär att undersökningen i större utsträckning baseras på primärkällor och egna analyser, snarare än forskningsresultat. Det faktum att studien genomförs nära inpå gör den däremot mer relevant och blir ett tidigt bidrag till den fortsatta forskningen av konflikten.

Studiens syfte är att förklara Israels uttalade motiveringar till anfallen utifrån utvalda tänkare inom realismen och inte att återge eller beskriva de faktiska resonemangen som fördes. Detta gör att det med största sannolikhet finns alternativa förklaringar till varför Israel anföll Iran. Däremot belyser inte realismen dessa eller berörs av Netanyahu i hans uttalanden.

Exempelvis bortser realismen och därmed studien från inrikespolitiska förhållanden, ideologi, historisk relation mellan länderna, identitet med mera. Det gör däremot inte studien mindre relevant. Genom att enbart förklara utifrån angivna teorier tillför studien ett alternativt förklarings sätt till konflikten och möjliggör fortsatt forskning.

Alternativt tillvägagångssätt för studien är att undersöka på vilka sätt som realismen misslyckas med att förklara viktiga faktorer i konflikten och se till teorins svagheter. En sådan är önskvärd eftersom den skapar förutsättningar för jämförelse och diskussion om realismens förklaringsvärde för konflikten.

Framtida forskning bör förslagsvis utgå från andra internationella relationer teorier än realismen. Genom att exempelvis undersöka hur konstruktivism eller liberalism förklarar konfliktens motiveringar kan forskningen belysa hur identiteter, normer och inrikespolitiska strukturer påverkar aktörernas agerande på ett sätt som realismen tenderar att förbise. Detta kan bidra till en mer nyanserad förståelse av konfliktens bakomliggande drivkrafter och tillsammans kan de skapa en mer heltäckande bild. Utifrån detta går det även att jämföra och värdera de olika teorierna i relation till varandra.

7 Avslutning

Syftet med denna studie har varit att undersöka hur realismen, utifrån Morgenthau, Mearsheimer och Waltz, kan förklara Israels offentligt uttalade motiveringar bakom attacken mot Iran under Tolvdagarskriget 2025. Genom att analysera Netanyahus offentliga uttalanden har studien visat att dimensioner som makt, säkerhet och överlevnad tydligt präglar Israels argumentation och därmed också kan användas för att förstå Israels uttalade drivkrafter.

Studien visar därmed att realismen har en fortsatt hög relevans för att förklara mellanstatliga konflikter i modern tid. Samtidigt öppnar resultaten för vidare forskning där andra teoribildningar kan bidra med kompletterande perspektiv på konfliktens orsaker, särskilt sådana som tar hänsyn till inrikespolitik och identitet. Tolvdagarskriget illustrerar i slutändan hur internationell politik fortsatt präglas av anarki, maktkamp och staters strävan efter överlevnad.

8 Referensförteckning

Călin, Livia, 2025. "Realism in international relations, from classicism to current affairs in the Putin-Trump era", *Revista de Științe Politice. Revue des Sciences Politiques*, nr. 87, s. 308–318.

Dawson, Grant & Smith, N. Ross, 2022. "Mearsheimer, realism and the Ukraine war", *Analyse und Kritik*, vol. 44, nr. 2, s. 175-200.

Gailani, Helena 2025. "Mellanösternexpert: Oerhört viktigt för Iran att göra detta", *Sveriges Radio*, Nyhetsartikel. 2025-06-13

Gertten, Ebbe & Palm Ekspong, Ida, 2025b. "Vapenvilan mellan Israel och Iran - detta har hänt", *SVT Nyheter*, Nyhetsartikel. 2025-06-25.

Hilal, Abeeta & Pant, Meha, 2026, "Between Realism and Constructivism: Theorising Foreign Policy Shifts After the Israel-Gaza War", *The Rest: Journal of Politics and Development*, vol. 16, nr. 1, s. 95–106.

Jervis, Robert, 1978. "Cooperation Under the Security Dilemma" *World Politics*, vol. 30, nr. 2, s. 167-214.

Lieber, Keir A., 2007. "The New History of World War I and What It Means for International Relations Theory", *International security*, vol 32, nr 2, s. 155-191.

Mearsheimer, John, 2014. *The tragedy of great power politics*. 2 uppl.
New York : W.W. Norton & Company.

Mearsheimer, John, 2022. "The Causes and Consequences of the Ukraine War", *Horizons: Journal of International Relations and Sustainable Development*, nr. 21 s. 12–27.

Ministry of Foreign Affairs, 2025a. *Statement by PM Netanyahu - 14 June 2025*. (Elektronisk) <https://www.gov.il/en/pages/statement-by-pm-netanyahu-14-jun-2025>. Hämtdatum: 2026-05-12.

Ministry of Foreign Affairs, 2025b. *Statement by PM Netanyahu - 24 June 2025*. (Elektronisk) <https://www.gov.il/en/pages/statement-by-pm-netanyahu-24-jun-2025> Hämtdatum: 2026-05-12.

Morgenthau, Hans, 1948. *Politics Among Nations The Struggle For Power And Peace*. New York: Alfred A. Knopf.

Morgenthau, Hans, 1951. *In Defense of the National Interest*. New York: Alfred A. Knopf.

Morgenthau, Hans, 1958, "Realism in International Politics", *Naval War College Review*, vol. 11, nr. 1, s. 1–17.

Prime Minister's Office, 2025. *Statement by PM Netanyahu*. (Elektronisk) <https://www.gov.il/en/pages/statement130625> Hämtdatum: 2026-05-12.

Rose, Gideon, 1998. "Neoclassical Realism and Theories of Foreign Policy", *World Politics*, vol. 51, nr. 1, s. 144-172.

Waltz, Kenneth, 1959. *Man, The State, And War: A Theoretical Analysis*. New York: Columbia University Press.

Waltz, Kenneth, 1979. *Theory of International Politics*. New York: Columbia University Press.

Wide, Julia, 2025a. "Israel har attackerat kärnanläggningar i Iran", *SVT Nyheter*, Nyhetsartikel. 2025-06-13.

9 Bilagor

Tal 1: “Statement by PM Netanyahu”

Typ: Pressmeddelande

Datum: 13 juni 2025

Moments ago, Israel launched Operation Rising Lion, a targeted military operation to roll back the Iranian threat to Israel's very survival. This operation will continue for as many days as it takes to remove this threat. For decades, the tyrants of Tehran have brazenly, openly called for Israel's destruction. They've backed up their genocidal rhetoric with a program to develop nuclear weapons. In recent years, Iran has produced enough highly enriched uranium for nine atom bombs. Nine.

In recent months, Iran has taken steps that it has never taken before, steps to weaponize this enriched uranium. And if not stopped, Iran could produce a nuclear weapon in a very short time. It could be a year. It could be within a few months, less than a year. This is a clear and present danger to Israel's very survival. Eighty years ago, the Jewish people were the victims of a Holocaust perpetrated by the Nazi regime. Today, the Jewish state refuses to be a victim of a nuclear holocaust perpetrated by the Iranian regime. Now, as prime minister, I've made it clear time and again, Israel will never allow those who call for our annihilation to develop the means to achieve that goal. Tonight, Israel backs those words with action. We struck at the heart of Iran's nuclear enrichment program. We struck at the heart of Iran's nuclear weaponization program. We targeted Iran's main enrichment facility in Natanz. We targeted Iran's leading nuclear scientists working on the Iranian bomb. We also struck at the heart of Iran's ballistic missile program.

Last year, Iran fired three hundred ballistic missiles at Israel. Each of these missiles carries a ton of explosives and threatens the lives of hundreds of people. Soon, those missiles could carry a

nuclear payload, threatening the lives not of hundreds, but of millions. Iran is gearing up to produce ten thousands of those ballistic missiles within three years.

Now, just imagine. Imagine ten thousand tons of TNT landing on a country the size of New Jersey.

This is an intolerable threat. It, too, must be stopped. Iran is now working on what it calls the new plan to destroy Israel. You see, the old plan failed. Iran and its proxies tried to encircle Israel with a ring of fire and to attack us with the horrible attack of October seventh. But the people of Israel, the soldiers of Israel, rose like lions to defend our country. We crushed Hamas, we devastated Hezbollah, we hit Iranian proxies in Syria and Yemen. And when Iran directly attacked us twice last year, we struck back inside Iran itself. Yet in defending ourselves, we also defend others. We defend our Arab neighbors. They too have suffered from Iran's campaign of chaos and carnage. Our actions against Iran's proxy, Hezbollah, led to the establishment of a new government in Lebanon and the collapse of Assad's murderous regime in Syria. The peoples of those two countries now have a chance for a different future, a better future. So too do the brave people of Iran, and I have a message for them.

Our fight is not with you. Our fight is with the brutal dictatorship that has oppressed you for forty-six years. I believe that the day of your liberation is near, and when that happens, the great friendship between our two ancient peoples will flourish once again.

I want to assure the civilized world, we will not let the world's most dangerous regime get the world's most dangerous weapons. And Iran plans to give those weapons, nuclear weapons, to its terrorist proxies. That would make the nightmare of nuclear terrorism all too real. The increasing range of Iran's ballistic missiles would bring that nuclear nightmare to the cities of Europe and eventually to America. Remember, Iran calls Israel the small Satan. It calls America the great Satan. And this is why for decades, it's led millions in the chants of Death to Israel and Death to America.

Today, Israel is responding to those genocidal calls with action and with a call of our own. Long live Israel and long live America. Our action will help make the world a much safer place. I want to thank President Trump for his leadership in confronting Iran's nuclear weapons program. He

has made clear time and again that Iran cannot have a nuclear enrichment program. Today, it is clear that Iran is just buying for time. It refuses to agree to this basic requirement of peaceful nations. That is why we have no choice but to act, and act now.

The hardest decision any leader has to make is to thwart a danger before it is fully materialized. Nearly a century ago, facing the Nazis, a generation of leaders failed to act in time. They were paralyzed by the horrors of World War I. They were determined to avoid war at all cost, and they got the worst war ever. They adopted a policy of appeasement. They closed their eyes and ears to all the warning signs. That failure to act resulted in World War II, the deadliest war in history. It claimed the lives of sixty million, including six million Jews, a third of my people.

After that war, the Jewish people and the Jewish state vowed, "Never again". Well, never again is now. Today, Israel has shown that we have learned the lessons of history. When enemies vow to destroy you, believe them. When enemies build weapons of mass death, stop them. As the Bible teaches us, when someone comes to kill you, rise and act first. This is exactly what Israel has done today. We have risen like lions to defend ourselves.

Over three thousand years ago, Moses gave the people of Israel a message that has steeled their resolve ever since. "Be strong and courageous", he said. Today, our strong and courageous soldiers and people stand together to defend ourselves against those who seek our destruction. And by defending ourselves, we defend many others, and we roll back a murderous tyranny. Generations from now, history will record that our generation stood its ground, acted in time, and secured our common future. May God bless Israel. May God bless the forces of civilization everywhere. Thank you.

Tal 2: “Statement by PM Netanyahu”

Typ: Pressmeddelande

Datum: 14 juni 2025

I want to start by wishing a double Happy Birthday.

First, Happy Birthday to you, President Donald J. Trump. You've been an extraordinary leader: decisive, courageous. Clear vision, clear action. You have done great things for Israel. You've been an extraordinary friend to the Jewish state and to me personally.

We've known each other for many years. And we appreciate what you're doing now, helping protect Israeli lives against the criminal regime in Iran.

I want to wish also a 250th Happy Birthday to the American Army. The men and women of the armed services of the United States have protected freedom for two and a half centuries. We would not have a free world without you. Thank you on behalf of free peoples everywhere.

Today, Israel is defending freedom in the Middle East and beyond. We're doing so against a tyrannical and radical Iranian regime that wants to build atomic bombs to destroy us and wants to build ballistic missiles, including intercontinental ballistic missiles, to be able to threaten anyone and everywhere in the world.

By defending ourselves, we're also defending others. We're defending our Arab neighbors, our Arab friends in peace, we're defending Europe, we're helping defend also the United States, which helps us all the time in our defense. This is an important mission.

Right now, the Iranian regime is bombing our civilian neighborhoods while we are targeting the terrorists. Now, this is not new. They've tried to assassinate President Trump twice. They bombed American Embassies. They killed 241 Marines in Beirut. They killed and injured thousands of Americans with their IEDs in Iraq and Afghanistan. They burn the American flag, they chant endlessly “death to America.”

Our enemy is your enemy. And by doing what we're doing, we're dealing with something that will threaten all of us sooner or later. Our victory will be your victory.

How do we intend to achieve that victory? Well, we've already done great things. We've taken out their senior military leadership. We've taken out their senior technologists who are leading the race to build atomic weapons that would threaten us, but not only us. We've done all that and many other things, but we are also aware of the fact that there's more to be done.

So, we're preparing. We paved the way to Tehran and our pilots over the skies of Tehran will deal blows to the Ayatollah regime that they cannot even imagine. I can tell you this, we have indications that senior leaders in Iran are already packing their bags. They sense what's coming.

I'll tell you what would have come if we hadn't acted. We had information that this unscrupulous regime was planning to give the nuclear weapons that they would develop to their terrorist proxies. That's nuclear terrorism on steroids. That would threaten the entire world.

This is what Israel is doing with the support, the clear support of the President of the United States, Donald Trump, and the American people and many others in the world. So, with God's help and with the goodwill and resolution of all free societies, we shall win.

Tal 3: “Statement by PM Netanyahu”

Typ: Pressmeddelande

Datum: 24 juni 2025

Dear citizens of Israel,

In the 12 days of Operation Rising Lion, we achieved a historic victory, which will stand for generations.

We removed two existential threats: The threat of annihilation by nuclear weapons and the threat of annihilation by 20,000 ballistic missiles. Had we not acted now, the State of Israel would have soon faced the danger of annihilation.

But this did not happen because at the decisive moment, we rose up and stood like lions, and our roar shook Tehran and echoed around the world.

In the scriptures, it is said: 'By stratagems shall you make war.'

The surprise opening blow of Rising Lion will go down in the annals of Israel's wars and will be studied by every military in the world. In one strike, in one blow, we eliminated Iran's senior command, including three chiefs-of-staff and many other senior officers. And in those same moments, we eliminated Iran's leading nuclear scientists – those who held the knowledge, led the nuclear program and sought to bring upon us destruction and death.

We destroyed the main enrichment facility in Natanz, the uranium conversion plant in Isfahan and the heavy water installation in Arak. Our friend, President Trump, stood alongside us in an unprecedented manner. On his order, the US military destroyed the enrichment facility deep underground at Fordo.

We attacked dozens of installations of the Iranian nuclear program, including laboratories and factories for producing centrifuges. You certainly remember seven years ago, how in a brilliant

Mossad operation, we brought to Israel the heart of Iran's secret nuclear archive. We revealed Iran's secret nuclear program for the annihilation of the State of Israel to President Trump, to the entire world and to you, citizens of Israel.

Indeed, today, now, in this operation, we completed the work and struck the entire archive. This archive concentrated within it Iran's overall knowledge for producing atomic bombs. We also did this.

For decades, I have promised you that Iran would not have nuclear weapons. And indeed, in all of the swift actions that our soldiers carried out, we sent Iran's nuclear project to oblivion. And if anyone in Iran tries to rebuild this project – we will act with the same determination and the same force to cut off any such attempt. I reiterate: Iran will not have nuclear weapons.

With the same force and determination, we destroyed Iran's industry for producing ballistic missiles. We destroyed dozens of missile production factories. We struck hard at their stock of missiles. We destroyed most of their launchers. In many cases, we destroyed them minutes before they could launch their missiles of death at Israel. Iran's malicious intention, to threaten – within a few years – the existence of Israel with tens of thousands of ballistic missiles – this threat has also been removed.

Regarding the Iranian regime, we struck crushing blows at this wicked regime. We eliminated many senior commanders. We destroyed command centers. We attacked Revolutionary Guards bases. We attacked Basij bases. We struck the symbols of the regime. Today, this morning, a few hours before the ceasefire, we struck the ayatollahs' regime with the hardest blow of all since the start of the war, with the hardest blow in its history. We eliminated hundreds of regime operatives in a crushing attack, the most crushing that Tehran has seen in the past 50 years.

Citizens of Israel, on your behalf, I thank my friend, President Trump, and the US, for their part in defending Israel and in removing the Iranian nuclear threat. The US decision to join the campaign, not only on the defensive side, but also on the offensive side, was historic. It has never happened before. This was the fruit of a diplomatic effort that I led, together with Minister Dermer, with President Trump and his team. I must tell you Israel has never had as great a friend in the White House, and I thank him very much for the joint work. It has major implications for

Israel's national security, for the security of each and every one of you, and for your children and grand-children, and for the face of the Middle East.

Citizens of Israel, on October 7, we were in the abyss. We suffered the worst disaster in the history of the state. But thanks to the joint forces of the Government, the security services and you, the people, we recovered and returned fire. Approximately 20 months later, we took control of the skies over Iran and exacted an unprecedented price, which it never imagined it would have to pay.

And yet, despite our tremendous achievements, we are not riding the waves of euphoria. We are neither overconfident nor complacent – the opposite in fact. We have no intention of taking our foot off the pedal. We must complete the campaign against the Iranian axis, defeat Hamas and bring about the release of all our hostages, both the living and the deceased.

To the families of the hostages, I say:

We have not ceased for a moment, even a single one, including during this war, from our efforts to return home all of our hostages. Again: Both the living and the deceased. And we will not relent from this sacred mission until it is complete.

And to the bereaved families, I say: Your dear ones, our heroes, did not fall in vain – because it is their heroism and sacrifice that made it possible to dismantle the Iranian axis. Without the immense achievements in Gaza, in Lebanon, in Syria, and against the terrorism in Judea and Samaria, we would not have been able to reach Tehran.

With the destruction of the Iranian axis of evil, we will open a path of peace and prosperity for the nations of the region, and I say to you, even beyond the nations of the region. We are already working on that, vigorously, and the time will also come to reveal our activity. We will compensate, with a generous hand, everyone who has suffered damages, and bring the Israeli economy to new heights. This is already happening.

Citizens of Israel,

We have paid heavy prices on the home front during this operation. We embrace the families of the fallen with infinite love. We all wish a full recovery to all who were injured, in body and soul, as we do for all those injured in this campaign since October 7.

In recent days, I have visited several of the cities that suffered considerable destruction by Iranian missiles. Many homes were damaged, and as I promised the residents, we will build them anew.

Citizens of Israel,

I wish to express, on your behalf, the deepest gratitude to IDF Chief-of-Staff Lt.-Gen. Eyal Zamir; to the commanders and the fighters of the IDF; to Mossad Director David Barnea and the fighters of the Mossad; to Air Force Commander Maj.-Gen. Tomer Bar; to our brave combat pilots – what a wonderful job they have done; to the dedicated technical ground crews; to the Director of Military Intelligence, Maj.-Gen. Shlomi Binder and the intelligence personnel, who revealed the enemy's secrets with amazing creativity; to the Director of the Operations Directorate, Maj.-Gen. Oded Basyuk, for driving the campaign; to my Military Secretary, Maj.-Gen. Roman Gofman; to the Home Front Command; to the Israeli Police; to the fire, medical and rescue Services, who have saved many lives.

And naturally, I wish to express gratitude to Defense Minister Israel Katz, and all of the government ministers. They all stood jointly behind the historic decision, and acted, each in their own purview. Each and every one of them rose to the occasion.

And beyond all that, I wish to express gratitude to you, citizens of Israel. This is a moment of national pride, a moment of unity, a moment when every citizen in Israel can stand proudly and say: Together we did the unimaginable.

The nation rose as a lion. Am Israel Chai ['the People of Israel live']. And with God's help – the eternal people will ensure the eternity of Israel.